

KLAGANDE

Midcon i Kristianstad AB, 556926-2289

Ombud: Advokat Carl Norén
Kastell Advokatbyrå AB
Box 7169
103 88 Stockholm

MOTPART

1. Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad

2. Office Document Sydost AB, 556220-6622

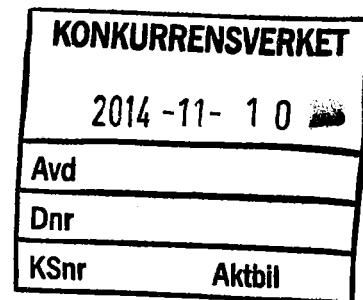
Ombud: Advokat Pernilla Norman
Lindskog Malmström Advokatbyrå KB
Box 27707
115 91 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 18 juni 2014 i mål nr 3396-14,
se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten meddelar prövningstillstånd.

Kammarrätten undanröjer förvaltningsrättens dom i den del som avser hyra/köp av kopiatorutrustning och visar målet åter till förvaltningsrätten för ny prövning.

YRKANDEN M.M.

Midcon i Kristianstad AB yrkar att kammarrätten avslår Office Document Sydost AB:s ansökan om överprövning avseende ogiltighet av avtal avseende hyra/köp av kopiatorutrustning.

Midcon anför följande. Ricoh IT Partner har ingått ett avtal med Högskolan i Kristianstad om uthyrning av två "production printing-maskiner". Hyresavtalet ingicks muntligen den 1 augusti 2013 och bekräftades skriftligen den 16 augusti 2013. Dessutom har parterna gemensamt hänvisat till den skriftliga bekräftelsen genom ingåendet av serviceavtalet den 18 september 2013. Högskolan i Kristianstad ingick den 7 november 2013 ett avtal om finansiering. Finansieringsavtalet och tidpunkten för detta är irrelevant för hyresavtalet. Ansökan om överprövning kom in för sent.

Förvaltningsrätten har blandat ihop partsställningen i avtalen och i domslutet felaktigt angett Ricoh Sverige AB som avtalspart. Ricoh Sverige AB har inte getts någon möjlighet att yttra sig i målet hos förvaltningsrätten.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Talerätt

Enligt 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) kan ett beslut överklagas av den det angår om det gått honom emot.

Midcon har överklagat förvaltningsrättens dom. Bolaget har under dess rätta namn inte tagits upp som part eller beretts möjlighet att yttra sig i förvaltningsrätten. Förvaltningsrätten har däremot berett Ricoh IT Partner möjlighet att yttra sig över ansökan om överprövning och i domshuvudet tagit upp Ricoh IT Partner som "annan berörd". Det framgår av kommunikeringen vid domstolarna att Midcon använder sig av

beteckningen Ricoh IT Partner och att den egentliga aktören bakom Ricoh IT Partner är Midcon.

I handlingarna och genom skriftväxlingen i domstolarna framstår Midcon som leverantör i hyresförhållandet på ett sådant sätt att när förvaltningsrätten ogiltigförklarar hyresavtalet får avgörandet anses ha gått Midcon emot. Midcon har därmed talerätt.

Partsförhållandena m.m.

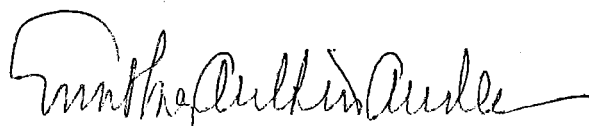
Kammarrätten anser att det finns skäl att meddela prövningstillstånd.

Förvaltningsrätten har berett Ricoh IT Partner möjlighet att yttra sig över ansökan om överprövning och har i domshuvudet angett nämnda figur som "annan berörd". Ricoh IT Partner är inte en juridisk person och saknar därför rättshandlingsförmåga. Den handling som betecknas hyresavtal är undertecknad av De Lage Landen och Högskolan i Kristianstad, samtidigt som förvaltningsrätten i den nu överklagade domen har ogiltigförklarat ett hyresavtal mellan Högskolan i Kristianstad och Ricoh Sverige AB. Bolaget Ricoh Sverige AB är, såvitt framgår, inte berört av avtalet och har följaktligen inte heller getts möjlighet att yttra sig över ansökan.

Det finns oklarheter rörande främst partsställningen i hyresavtalet och processen i förvaltningsrätten. Förvaltningsrättens domslut stämmer dessutom inte överens med vad som anges i domskälen. Kammarrätten bedömer mot den bakgrunden att det inte är möjligt att pröva Midcons överklagande. Målet ska därför visas åter till förvaltningsrätten för ny prövning i den delen.

Beslutet kan inte överklagas.

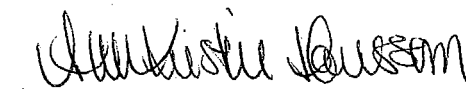
Ewa Hagard Linander

Birgitta Henriksson

Viktoria Sjogren Samuelsson
referent

/Ann-Kristin Hansson

SÖKANDE

Office Document Sydost AB, 556220-6622

Ombud: advokaten Pernilla Norman
Lindskog Malmström Advokatbyrå KB
Box 27707
115 91 Stockholm

MOTPART

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad

ANNAN BERÖRD

Ricoh IT-Partner

Ombud: advokaten Carl Norén
Kastell Advokatbyrå AB
Box 7169
103 88 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar Office Document Sydost AB:s ansökan om att förklara avtalet av den 18 september 2013 avseende service av kopiatorutrustning mellan Högskolan Kristianstad och Ricoh Sverige AB ogiltigt.

Förvaltningsrätten förklarar avtalet av den 7 november 2013 avseende hyra/köp av kopiatorutrustning mellan Högskolan Kristianstad och Ricoh Sverige AB ogiltigt.

BAKGRUND

Högskolan i Kristianstad har träffat avtal med Ricoh Sverige AB genom bolagen Midcon i Kristianstad AB och Da Lage Laden Finans AB (Ricoh) avseende hyra/köp och service av kopiatorutrustning.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Office Document Sydost AB (Bolaget) ansöker om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten förklarar avtalen som träffats mellan Högskolan och Ricoh ogiltiga.

Ansökan kom in till förvaltningsrätten den 1 april 2014. Till grund för talan anförs i huvudsak följande. Beställaren har träffat de aktuella avtalen utan att iaktta LOU:s regler om annonsering etc. genom att genomföra en s.k. otillåten direktupphandling. Genom att inte beredas möjlighet att delta i en regelrätt upphandling har Bolaget lidit skada. Avtalen beräknas omsätta över 1,2 miljoner kr. Grund föreligger därmed enligt 16 kap. 4 § LOU för förvaltningsrätten att överpröva avtalens giltighet och därvid enligt 16 kap. 13 § LOU förklara avtalen ogiltiga.

Högskolan har vänt sig direkt till Ricoh och träffat avtal om köp samt finansiering av kopiatorer. Högskolan har i sina kontakter med Bolaget vidgått att man har handlat i strid med LOU. Enligt Högskolan har man vidtagit åtgärder mot personen som för Högskolans räkning har träffat de aktuella avtalen. Emellertid har inte avtalen hävts, utan är fortfarande ikraft.

Högskolan och Ricoh har träffat avtal om hyra (hyrköp), undertecknat den 7 november 2013. Högskolan har den 24 oktober 2013 undertecknat ett leverantörsgodkännande. Vidare har serviceavtal för de aktuella kopiato-

terna träffats. Nu aktuell ansökan avser det sammanlagda köpet av de aktuella kopiatorerna och omfattar därvid samtliga avtal som har träffats mellan parterna avseende köpet/hyran.

Högskolan i Kristianstad medger bifall till ansökan och anför bl.a. följande. Det totala värdet på hela kontraktet överstiger tröskelvärdet och borde därför ha annonserats enligt LOU. Högskolan medger därför att man har gjort fel och ser gärna att avtalet ogiltigförklaras.

Ricoh bestrider bifall till Bolagets ansökan och yrkar att ansökan avvisas under påståendet att talan är preskriberad enligt 16 kap. 17 § LOU. Ricoh anför bl.a. följande.

Ansökan om överprövning omfattar det sammantagna köpet av de aktuella kopiatorerna, och omfattar därvid samtliga avtal som har träffats mellan parterna avseende köpet/hyran.

Maskinen Pro C900 levererades till Högskolan i samband med en tidigare upphandling. I slutet av våren 2013 fanns denna maskin, sedan en tid tillbaka, redan på plats i Högskolans lokaler. Vid denna tid fördes diskussioner mellan Högskolan och Ricoh om leverans av ytterligare en Produktion Printing-maskin till Högskolan. Parterna kom redan under tidiga sommaren 2013 muntligen överens om att ytterligare en maskin, Pro C751EX, skulle levereras till Högskolan och att Ricoh skulle sköta service avseende båda maskinerna.

Parternas överenskommelse bekräftades i vart fall senast genom ingåendet av serviceavtalen. Av serviceavtalen framgår att parterna avtalar om service för de båda maskinerna. Serviceavtalen har undertecknats av företrädare för Ricoh den 6 september 2013 och Högskolan den 18 september 2013. Serviceavtalen innehåller en hänvisning till hyresavtalet under rubri-

ken "Särskilda villkor"; "Hyresavtal DLL: 8871754"; vilket är avtalsnummer på hyresavtalet som den 16 augusti 2013 undertecknades av företrädare på Högskolan. Villkoren för hyran av maskinerna bekräftades således av Högskolan både den 16 augusti 2013 och indirekt, genom hänvisning till hyresavtalet i serviceavtalen, den 18 september 2013. Det är därmed tydligt att avtal beträffande både service och hyra av maskinerna har ingåtts i vart fall senast den 18 september 2013.

En ansökan om överprövning av avtalens giltighet skulle därmed ha inkommit till förvaltningsrätten senast den 18 mars 2014. Ansökan som inkommit senare än detta datum ska avvisas.

Ricoh bestrider under alla omständigheter att det föreligger förutsättningar för ogiltigförklaring av ingångna avtal. Bolaget har inte styrkt att avtalen ingåtts i strid med LOU. Skäl kan ha förelegat för en upphandling med förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 5 eller 7 §§ LOU. Vidare är det inte visat att Bolaget har lidit eller kan komma att lida skada.

Det kan dessutom föreligga tvingande hänsyn till ett allmänintresse när det gäller Högskolans möjlighet att kunna använda maskinerna som innebär att avtalet får bestå för det fall övriga förutsättningar för ogiltighet skulle vara uppfyllda.

Högskolan anför bl.a. följande. Hyresavtalet undertecknades av De Lage Landen Finans AB den 7 november 2013. Enligt hyresavtalets allmänna villkor DLL OTS 2013:1 punkt 2 (Avtalstid m.m.) gäller avtalet från och med den dag det undertecknades av såväl kund som uthyrare. Avtalet inkom till Högskolan och diariefördes den 18 november 2013. Första fakturan avser hyra för perioden den 24 oktober – den 31 december 2013 och har fakturadatum den 1 december 2013.

Högskolan bedömer att det inte har förelegat någon grund för att använda ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 5 och 7 §§ LOU. Det finns inte heller några omständigheter som medför att avtalet ska bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Högskolans anställda och studenter har inget akut behov av den aktuella utrustningen.

Bolaget anför bl.a. följande. Det framgår av ordalydelsen av hyresavtalet att avtalet avser finansiering av kopiatorer från Ricoh. För de aktuella kopiatorerna har Högskolan även tecknat ett serviceavtal med Ricoh. Av avtalet framgår att det är fråga om en sedvanlig finansiering där Ricoh är leverantören av utrustningen. Konstruktionen medför att det är ett helt avtalspaket som har träffats, och att det inte är fråga om enskilda avtal. Eftersom det samlade avtalspaketet reglerar villkoren för köpet av utrustningen måste det betraktas och behandlas som en enhet. Ingen del av avtalspaketet kan stå på egna ben. Det är därmed det samlade avtalspaketet som ska förklaras ogiltigt eftersom det i sin helhet har tillkommit genom en otillåten direktupphandling. Avtalspaketet sluts först i och med hyresavtalet sluts, vilket är den 7 november 2013. Det är genom hyresavtalets träffande som Högskolan avtalar om hyrköpet av utrustningen och detta avtal är därmed kärnan i avtalspaketet. Sammanfattningsvis kan konstateras att Bolagets ansökan om överprövning har inkommit till förvaltningsrätten i rätt tid.

När det gäller Ricohs påstående vad gäller skada kan det konstateras att LOU inte innehåller något skaderekvisit avseende avtals ogiltighet till följd av otillåten direktupphandling.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering

I 15 kap. 3 § LOU anges att en offentlig upphandling ska göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande. Direktupphandling får dock enligt samma lagrum användas i tre alternativa situationer; när kontraktsvärdet understiger 15 procent av tröskelvärdet, när det finns grund för direktupphandling i enlighet med vad som föreskrivs i 4 kap. 5 - 9 §§ eller om det finns synnerliga skäl. Gränsen för direktupphandling enligt LOU uppgick för år 2013 till ett värde om cirka 284 600 kr.

Följden av en otillåten direktupphandling regleras i 16 kap. 13 § första stycket LOU som stadgar att rätten ska besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1 eller 2 §, 13 kap. 2 eller 5 §, 14 kap. 5 eller 15 kap. 4 §.

Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse ska rätten enligt 16 kap. 14 § besluta att avtalet får bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet enligt 13 § är uppfyllda.

En ansökan om överprövning av avtals giltighet ska i ett fall som detta ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet slöts (16 kap. 17 § första stycket LOU).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten har inledningsvis att ta ställning till om Bolagets ansökan om överprövning har inkommit i rätt tid. Ansökan kom in den 1 april 2014. Avgörande för rättidsprövningen är därför om avtal slutits före den 1 oktober 2013.

Bolaget har gjort gällande att de båda avtalen inte ska ses som enskilda avtal utan att det rör sig om ett avtalspaket där hyresavtalet ska ses som kärnan i avtalspaketet. Bolaget gör vidare gällande att eftersom hyresavtalet undertecknades den 7 november 2013 har ansökan inkommit i rätt tid. Ricoh har å andra sidan gjort gällande att serviceavtalet, som undertecknades den 18 september 2013, innehöll en hänvisning till hyresavtalet. Avtal avseende både service och hyra hävdas därför ha ingåtts senast den 18 september 2013. Ansökan ska därmed, enligt Ricoh, anses som för sent inkommen.

Förvaltningsrätten konstaterar vid sin bedömning att det i målet rör sig om två skilda avtal, dvs. ett serviceavtal och ett hyresavtal. Förvaltningsrätten finner inget stöd för att de båda avtalen ska ses som annat än två separata avtal. Den omständigheten att respektive part har undertecknat båda avtalen talar, enligt förvaltningsrättens mening, för att det är fråga om två olika avtal. Avgörande för rättidsprövningen blir därför när respektive avtal slöts.

När det gäller serviceavtalet kan förvaltningsrätten konstatera att detta har undertecknats av företrädare för Ricoh den 6 september 2013 och av Högskolan den 18 september 2013. Detta avtal får därför anses slutet den 18 september 2013. Bolagets ansökan avseende serviceavtalen kan därmed

inte anses ha kommit in till domstolen i rätt tid. Bolagets ansökan om överprövning ska därför avvisas i denna del.

När det gäller hyresavtalet har detta undertecknats av De Lage Landen Finans AB den 7 november 2013 och av Högskolan den 16 augusti 2013. Avtal får då anses slutet den 7 november 2013. Bolagets ansökan avseende hyresavtalet har därmed kommit in till domstolen i rätt tid.

Högskolan Kristianstad har ingått avtal med Ricoh avseende hyra/köp av kopianorutrustning utan föregående annonsering och det finns därmed förutsättningar att förklara det ogiltigt enligt 16 kap. 13 § LOU. Högskolan har inte visat att något undantag från skyldigheten att annonsera har varit tillämpligt. Inte heller har några tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 14 § LOU framkommit. Hyresavtalet mellan Högskolan Kristianstad och Ricoh ska därmed förklaras ogiltigt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Anders Mattsson

Målet har föredragits av Marita Ekdahl.